

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De corollariis quæ sequuntur ex diffinitione vsuræ, & an sit vsura ratione
mutui petere remissionem iniuriæ, vel turpes amplexus mulierum, an
remutationem, an obligationem & alia huiusmodi. Cap. LVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

numerandi magnam summam pecunia mutuadam possunt aliquid accipere, quando in numerando tantum insumunt temporis, quod re vera pro eodem tempore definiunt vacare negotiis aliis, quibus re vera erant tantundem, aut plus lucraturi, quia tunc ratione lucri cessantis poterunt id licite ab admonitis mutuataris accepisse, quia ratione mutui non tenentur, aut quicquam damni pati aut lucrum amittere.

¶ Sed hoc bene addit Navar. quod non est usurarius qui capit aliquid pro sumptu, & labore mittendi pecuniā mutuatam longe absenti, secundum Maiorem ubi supra, quia hos sumptus, & labores extrinsecè annexos mutuationi, non tenetur mutuans gratis subire.

¶ Item etiam quando mutuans numerando magnam summam pecuniæ mutuadam alicui soli mutuatario, plures dies esset expensurus forte: & in hoc est vera sententia supradicta Navarri, quod possit aliquid accipere, sicut sacerdos licet pro missis dicendis non possit aliquid, ut pretium accipere: bene tamen pro obligatione, qua per mensem, & annum se occupat pro eis dicendis, sic pro diebus, quibus se obligat ad occupationem numerandi talem pecuniam poterit aliquid accipere.

¶ De corollariis quæ sequuntur ex diffinitione usura, & an sit usura ratione mutui petere remissionem iniuriæ, vel turpes complexus mulierum, an remutationem, an obligationem & alia huiusmodi.

C A P. LVI.

¶ Am quoniam usuram esse diximus, ratione mutui aliquid extimabile pretio ultra sortem accipere: quæ corollariæ conclusiones ex hac diffinitione usura deducantur oportet explicare. Dico ergo primo, quod qui regi, vel magnati mutat cum pacto, vel intentione principali, ut sibi conferatur aliquod officium pecunia extimabile usura est inducens obligationem restituendi tale officium.

¶ Sed an in hoc casu id quod tali officio lucratus est restituere teneatur in dubium venire poterit. Sed putò cum Navarro^a dicendum non teneri talem usurarium restituere id quod tali officio lucratus est, quia id lucri

Qd. r.
a Navar.
Sum. Lat.
cap. 17. nu.
222.

II. Pars. F. L. Lopez instr. Consc. y suo

suo labori, & industria in officio appositæ videtur deberi. At non transit sine difficultate in parte hoc dictum. Soccus est, si principaliter quis mutuat regi, ut eius benevolentiam inde sibi conciliet, ex qua minus principaliter sperat sibi conferendum officium, dummodo non debeat in pactum illud officium sibi dari, quia iam non ex benevolentia, sed ex obligatione civili illud sibi dari expecteret. Ita etiam Sotus contra Fratrem Iosephum minoritam, qui in suis floribus ait, non licere ratione mutui expectere amicitiam, ex qua mutuans sperat commodum temporale, scilicet officium, aut beneficium, aut suffragium, quia inquit in hoc casu ratione mutui non tam amicitiam, quam temporale commodum exigit, quia propter quod vnum quodque tale, & illud magis, quia si intendit inquit amicitiam propter officium, ergo magis principaliter intendit officium. Respondetur nihilominus cum Soto quod adhuc non probat esse vsuram, quia in hoc casu, siue principaliter, siue minus principaliter magis intendat officium quam amicitiam, tamen non intendit habere illud præcisè ratione mutui, sed ex benevolentia & gratitudine inde parta, intendit illud gratis accipere, nec intendit obligare alium, scilicet regem obligatæ civili ad dandum officium.

¶ Hinc etiam sequitur corollarie, quod licet mutuat ad captandam benevolentiam, ut ex ea inductus mutuatarius ex mea officina emat, vel mihi patrocinetur.

¶ Hinc sequitur, non est vsura mutuat cum hac conditione, ut nunquam mutuatarius ab amicitia mutuantis recedat: quia amicitia non est estimabilis pretio, nisi aliam obligationem civilem in aliquo actu amicitie, ratione mutui, mutuans velit superinducere.

Q. 2. ¶ At maiorem dubitationem præ se fert hæc questio, cuius meminit Sotus, an ratione mutui à muliere cui mutuator mutuat, turpes amplexus expectere, vsura sit. Nam videtur hoc, licet non careat peccato, carere tamen labe vsuræ: quia isti turpes amplexus ex benevolentia solent procedere: Respondetur ergo ex mente Soti: Primò quod non licet immediate, ratione mutui à muliere amplexus turpes, aut copulam expectere: quia non tantum peccatum est luxuria: sed etiam est peccatum vsuræ, quia copula, &

actus non ut peccata, sed ut delectabiles actus sunt, contra Metinā Complutensem, & Nauarrum sunt appetitabiles pretio. Secundò cum Soro dicimus, quod licet sit peccatum, non tamen est usura, ratione mutui, procurare amicitiam foeminae: ut inde illecta, & ex amore, ex mutuo sibi factio, ortu, turpi rei acquiescat: sicut nec esset simonia, si quis famulatum exhiberet episcopo, ut ex benevolentia inde parata, conferret sibi beneficium.

¶ Insuper confinis quaestio superuenit, an usura sit, offensor mutuae offensus, ut ratione mutui sibi remittatur iniuria, & quidem Nauarrus absolute ait, hac ratione mutuae, citra usurae labem esse: sed volo clarius distinguendo quaestionem resolutam relinquere, & sic incipiendo à clarioribus, dico primum, quod mutuae cum pacto, ut offensus non solum iniuriā remittat, sed etiam damnum, quod affectus iniuria, passus est, peccatum, plane usurae est: quia ratione mutui petit remissionem illius debiti, quod in conscientia ante condemnationem est debitum, unde petit commodum extimabile pretio.

¶ Secundo dico, si offensor sit iam per sententiam in pecunia cōdemnatus, ut pro offensa soluat aliquid offenso, usura est, si offensor ratione mutui expectat huius debiti remissionem propter rationē dictam. Quia iam post sententiam condemnationis est debitum offenso, id in conscientia.

¶ Sed ante condemnationem, an usura sit mutuae, ut offensus remittat iniuriam, quaeritur, & quidem super hanc quaestionem Frater Iosephus in suis floribus in materia de usura aperte tenet, quòd usura est mutuae iniuria, ut actioni iniuriarum cedat, quia desistere ab hac actione iniuriarum pecunia extimabile est. At Nauarrus loco citato cum Sancto Antonino, & Syluestro oppositum tenet, scilicet quòd nō est usura mutuae, ut offensus remittat iniuriam, sed refutat hic Nauarrus rationem qua D. Antoninus, & Syluester fundant hanc suam sententiam, licet in sententia assentiat eis: quia, inquit, non ideo excusatur ab usura in hoc casu mutuās, ratione obtinendi remissionem iniuriā, quia sic redimit suam vexationem, ut aiunt Diuus Antonin. & Syluester. Quia quādo c. dilectus. 1. de simonia dicitur, quod vnicuique licet suam

y 2 vexa

Q. 3.

b Nauarr.
Sum. Lat.
c. 17. num.
237.

Q. 4.

c Syluest.
ver. Usura.
1. q. 2.

¶ *glos. c. si
quis contri
status. 90.
dist. 9. 2.
c. l. si vnus
§. pactus
ne peteret.
ff. de pact.
§. cap. que
niam. 14.
q. 4.*

vexationem redimere, istud dictum de vexatione iniusta intelligitur, & vexatio, qua iniuria affectus iniuriantem in iudicio vexat, non est iniusta vexatio, & quod speciale est vt pacto nudo tollatur ipso iure actio iniuriarum, & quod talis paciscens de remissione iniuriarum, non videtur tantum querere, quod requirit, id est, remissionem iniuriarum, quam à damno pœnæ liberari. Hæc Nauarrus aduersus D. Antoni. & Syluestri rationem: sed ego existimo D. Antoni. & Syluestri. locutos fuisse de vexatione iniusta, qua offensus pro iniuria, pro qua in conscientia non est debita pecunia: sed solum in foro exteriori interrogatur sola pœna, intentat actionem, non tam expectens pœnam, quam quod sibi offensus pro iniuria aliquid in pecunia soluat, quod genus est vexationis non tam iuste.

¶ Sed quidquid sit de hoc licet non sit omnino refutanda ratio D. Antoni. & Syluestri. optima est noua ratio quæ dicit se ibi excogitasse Nauarrus, scilicet, quod licet licet mutuari pro remissione iniuriarum, quia pœna iniuriæ non debetur in foro conscientia. Et quia, vt supra dictum est, speciale est, vt actio iniuriarum nudo pacto tollatur ipso iure.

¶ *glos. cap.
Fraternit.
12. q. 2.*

¶ Optima quoque est & ratio Soti, qui D. Antonino & Syluestro, & Nauarro consentiens, ait licitum esse mutuari pro remissione iniuriarum; quia hæc remissio non nisi gratis fieri solet.

¶ Vltimo dico, quod licet vsura non sit, mutuari me, vt remittatur iniuria per me illata: tam è vsura esset si obligatione, & pacto ciuili vellem à me offensum obligare ratione mutui, vt ab actione iniuriarum desisteret, quia ius habet intentandi talem actionem, & ratione mutui exigo ab illo obligationem ciuilem extimabilem pretio, qua obligo illi desistere ab actione iniuriarum. At etiam licet mutuari hac ratione, vt mutuarius remittat gratis mutuum sibi debitum, non tamen licet obligatione ciuili ad remissionem talis debiti mutuarium obligare. ¶ Adde quod licet ex diffinitione vsuræ colligatur, quod ratione mutui, nõ est vsura, expectere inappretabile pretio, qualis est amor, & amicitia, nõ tamen inde sequitur, quod ratione mutui liceat expectere beneficium, quia beneficium est inappretabile pretio, ratione iuris spiritualis. Quia aliunde est

est quod non possit ratione mutui expecti beneficiū. Ideo enim non licet, quia iubetur à domino dari gratis, & accipi, & quia sit iniuria rei sacræ, & est intrinsecè malum, & quia hic est annexum temporale.

¶ Super hæc in quæstionem verti solet, vtrum vsura sit mutuare alteri cum pacto, vt ille sibi mutuet tantundem alta vice. In qua quidem quæstione glossa singularis, quæ est 1. cap. 1. 14. quæst. 2. & Adrianus in 4. de restitutione videntur dissentire: nam glossa vsuram esse concedit, Adrianus autè id pernegat. Igitur respondentes ad quæstionem dicimus primò, quod aliquid apparentiæ præ se ferat, quod circa hoc fertur dixisse Victoria, scilicet quod licet ratione mutui in præsentem petere aliud mutuum statim, cuius rationem attulit Victoria: quia ista obligatio, qua te obligo ad mihi remutuandum in præsentem, statim cum tibi mutuo, non est onerosa: nam sicut rogatus vendere mulam, potest non vendere: nisi emens accommodet sibi equum, sic in præsentem videtur possim ego dicere, mutuare nolo frumentum: nisi mihi mutuetur vinum, & hæc forte alludit sententia Adriani contra gloss. Quare si obligatio remutuandi mutuanti sit per hebdomadam, secundum Victoriam moraliter est de præsentem, ideo secundum ipsum non videtur illicita.

¶ Secundo contra Victoriam dicimus, quod talis obligatio, etiam de præsentem, qua quis obligatur à mutuante, vt sibi remuet de præsentem, non est tuta, si sit obligatio civilis debito legali obligans: nisi etiam ipse mutuans civiliter se obliget ad remutuandum de præsentem: quia aliàs mutuans obligans alium ad remutuandum, dum ipse quoque ad id nõ se obligat, manet liber, & intercedit inæqualitas, quia virtute talis obligationis posset alium cogere in iudicio, & ipse non posset cogi.

¶ Tertio dico in futurum obligare mutuatarium, vt ratione mutui recepti mutuanti remuet, intendendo obligare eum civiliter, & legaliter nusquam licet, nisi talis obligatio fiat reciproce, quod vterque ad remutuandum sibi inuicem in æquali quantitate, & non ultra maneat obligati, vt si mutuo conueniunt vt eò quod mutuabit triticum in futurum, mutuetur vinum sibi, & huic sententiæ Nauarrus videtur accedere.

Ques.

h Nauari
c. 17. sum.
Lar. num.
22.

¶ Quarto

3 7 3

¶ Quarto dico cum Nauarro, & cum gloss. que est prima capitis supradicti. 14. quæst. 3. non est illicitum mutuatorem velle obligare mutuatarium, ratione mutui, ad remuandū per pactū solum ad obligationē iure naturali gentitudinis debitam obligans, & non ciuilitet aut legaliter intendendo obligare, neque cogere potest ea nolentem.

¶ Porro ex prædicta diffinitione vsura, quod vsura sit ratione mutui accipere ultra sortem aliquid extimabilem pretio, sequuntur infinita corollaria, scilicet, quod vsura est, mutuae communitati, vt quis liberetur à tributis, vel mutuae mille aureos cum obligatione, vt illos mutuatarius recuperet suo labore, & expensis à pessimis debitoribus & mutuae principi, vt concedat officium, vel cri-mat à seruitiis personalibus, aut cum pacto, vt pro se depreceperit, vt doceat, vel scribat, vel in suo molendino iusto pretio molat: & tenetur mutuas, qui sic obligant, mutuatarium à tali obligatione liberare, & pro illa iniusticia boni viri satisfacere secundum Metinam in sua iniusticia

tionē, & Caiet. ¹ & Nauar. ^k quamuis Syluester ^l dicat, quod satis est vt pauperibus tribuat aliquid pro satisfactio-ne talis obligationis impositæ: sed hoc credo procedit ex rati habitatione mutuatarij. Nam si mallet sibi satisfieri, sibi potius est satisfactio applicanda. Et quod satisfactio pro hac obligatione imposita molendi in suo molendino, emendi à sua officina, & pro similibus obligationibus facienda, procedit etiam si mutuatarius nihil aliud ob hoc perdat, nec mutuatori aliud commodum acquiratur, quam quod ille sit obligatus in suo molendino molere, aut in sua taberna emere, & hoc est verum, licet in hoc habeamus nobis repugnantes Angelum, Rosellam, Adrianum, Gabri. ^o Maior. ^o Sed in hoc decepti sunt, quod existimarunt satis esse hanc tollere obligationem, quia cū iusto pretio mutuatarius moluit, sic mutuas, & sic obligans non videtur obligandus ad restitutionē, inquit in 4. dist. 15. cum nihil præter iustum pretium molendini sibi debitu receperit, neque mutuatarius aliquid minus de suo habet. Sed dico tenetur, tum quia aliquid de suo, id est, de sua libertate minus habuit mutuatarius, dum ratione mutui ad molendū ibi, licet iusto pretio, est obligatus: tum quia obligatio molendi, aut laborandi in tali loco, est ini-

trum pecunia extimabile. Et quamvis ita sit tenendū cum Navarro, Syluestro contra istos: scilicet, quod pro tali obligatione imposta ultra hoc, quod est tollēda, est aliqua satisfactio arbitrio boni viri faciēda. Sed stat pro parte contraria argumentū apparēs, scilicet, quod si quis alteri ad peccatum aliquod perpetrandum per aliquod tempus vim intulit, vnde præter violentiam nullum securum est damnū tēporale: satis est in hoc casu secundū Sotum illam abstulisse violentiam: ergo à simili in nostro casu satis erit sine alia satisfactioe illam tollere obligationem & nihil amplius: & hoc videtur insinuasse Syluester, dum dixit talem satisfactioem tribuendam esse pauperibus: quare, quod id sit de consilio, & non de præcepto videtur: ideo si aliquis pro hac obligatione à se imposta, nollet satisfacere, dum eam tolleret propter auctoritatem tot virorum, non audeat illum damnare.

¶ Postremò circa hoc dixerim, quod si aliàs mutuans obligansque ad molendum in suo molendino, vel ad emendum in sua taberna pro hac imposta obligatione, aliquid de iusto sibi debito pretio æquivalenter pro hac obligatione remitteret mutuatario sic volenti, non esset usura: quia iam non ratione mutui, sed ratione pretij, quod remittit, illam obligationem imponit.

¶ An liceat pacisci cū mutuatario petente mutuum, vt mutuum accipiat in mercibus, & an licitus sit contractus mohatra Hispanicè nūcupatus, & an debitor ad annū, quia de presentis soluit, licitè minus soluat: pulchra disceptatio cum Navarro.

CAP. LVII.

¶ In istam materiam, quæ latissima est, prosequendo Q. 13 quæritur: vtrū sit usura pacisci cum mutuatario petenti mutuum, vt totum mutuum, vel partem in mercibus accipiat: & videtur quod liceat: quia licet vendere merces iusto pretio ad creditum, quare ergo non licebit pretium mercium in mutuum dare, sicut in mutuum virtuale datur, dum pretium mercium in eorū vèditiōe expectatur? ¶ Pro resolutione igitur quæstionis sit conclusio. Mercator, qui ratione mutui, id est, quia mutuat alicui egenti pecuniis, obligat illum ad accipiēdas merces, quas nequibit vendere mutuataris, aut si vendat, minori pretio vendet.